

K O R T E
V E R H A N D E L I N G
Wegens de
N E D E R D U Y T S C H E .
S P E L L I N G .

DE wyl een eenpaarige Spelling, en die met ééne op vaste gronden steunt, noodzaakelyk een zeer groot voordeel aan den leerlingen onzer taale moet toebrengen, heb ik my in myn Woordenboek bevytigd om een geregelde spelling te houden, en alle *Derivativa*, of Afspuyfels, zo ná aan hunne *Radicalia*, of oorspronkelyke woorden, te brengen, als 't moogelyk was; en niet altyd zo zeer te letten, of men zulk of zulk een woord niet met minder letteren zoude kunnen spellen; vermids het veelyds geschiedt, dat daardoor de eygenschap der woorden ten hoogste te kort gedaan, en eenen Leerling in eene verwarring, waaruyt hy zichzelve niet redden kan, gebragt wordt. Want, by voorbeeld, een vreemdeling, die een weynigje Duytsch begint te verstaan, vindt in een boek deeze woorden, *De zakken zyn vervuld*; en niet weetende wat het woord *zakken* te zeggen is, zoekt in het Woordenboek na 't woord *Zak*, (want anders kan hy niet doen, omdat het woord niet volgens deszelfs eygenschap [*zaaken*] gespeld is); waaruyt hy dan zal moeten besluyten, als hebbende juyft nóg zo volkomen op 't rechte onderscheyd der woorden *vervullen* en *vullen* niet gelét, dat de betekenis is, *De zakken zyn gevuld*; daar in tegendeel, indien 't woord gespeld was gelyk 't behoorde, hy ten eersten de rechte meening daarvan vatten zoude, het zelfde kan gezegd worden van deeze woorden, *De ketel stondt op drie poten*; want een vreemdeling zal 't voor *poten* neemen. Diergelyke exempelen zou men veele kunnen bybrengen, als zynde de woorden *Benen*, *poken*, *kaken*, *velen*, en een menigte andere, aan die dubbelzinnigheyd onderworpen. Ik weet wel dat men hier tegen zal kunnen inbrengen, dat zo lang de middelste Medeklinkers in de woorden *zakken*, *poten*, *benen*, enz. niet verdubbeld zyn, 't zelve by iemand, die de taal verstaat, geen twyfel zal kunnen baaren. Maar daarop zeg ik, dat myn oog nu op leerlingen is; en dat men alles, tót duydelykheyt onzer taale, hen te gevallic, behoort aan te wenden: want schoon een vreemdeling reeds begreepen heeft, dat wy 't meervoudig getal der meeste Naamwoorden met byvoeginge van de sillabe *en* betékenen; zo moogen wy nóg tans zeer wel onderstellen, dat hy nóg zo ten eersten niet zal begreepen hebben, in welke woorden de laatste Medeklinker, als men 't meervoudig getal wil uytdrukken, verdubbeld wordt, en in welke niet. My is niet onbekend, dat men hier tegen inbrengt, dat het in *andere* taalen niet gebruykelyk is een lange sillaab met twee klinkletters te spellen: maar deeze tegenwerping is van geen klem; want gelyk alle taalen haare byzondere eygenschap hebben, zo heeft ook de onze, en ik weet niet wat andere taal zulk een menigie van woorden heeft, die in 't eenvoudig getal noodzaakelyk met twee klinkletters moeten gespeld worden.

Maar ondertuffchen wordt de spelling van *maaken*, *zaaken*, *beenen*, *steen*, *dooden*, *stroomen*, enz. door 't gebruyk der Hoogduytschen, die wy immers in alles, wat met de eygenschap onzer taale overeenkomt, zeer wel moogen volgen, gestyfd; naardien zy de *H* tót verdubbelinge van den klank der Klinkletteren te hulpe neemende, als blykt in de woorden *Jahr, that, chr, thor, noth, sohn, enz.* die letter zo wel in het meervoudig getal gebruyken als in 't eenvoudig. Hierby komt nóg, dat zulke die zo gezét zyn tegen 't gebruyk van het verdubbelen der klinkletteren, evenwel niet konnen goedvinden dat men schryft *Briven, diven, rimen, wilen, enz.* daar nóg tans de vereyfte klank dier woorden door de *i* genoegzaam uytgedrukt wordt; maar men krenkt dan de eygenschap van 't woord; en zo doet men ook als men schryft, *zaken, beenen, stromen, enz.*

Deeze rédenen, dunkt my, zyn zo krachtig, dat ik bekennen moet, my dikwils zeer verwonderd te hebben, dat verscheydene geleerde Mannen onder ons, die men moet toestaan in de taalschikkinge zeer uytmuntend te zyn, zich hierin zo vergrypen, en maar alleen daarop schynen toe te leggen, dat zy een woord met de minste letteren spellen, 't zy dat de eygenschap zulks toelaat óf niet: Hoewel ik anders zelf tegen alle overtóllige letteren ben; want om welke reden de Klinkletter by eenigen verdubbeld wordt in de woorden *water, aker, beker, keiel, leden, steden, over, enz.* gaat myn begrip te boven: dóch dat men tusschen *Be-deelen* en *bédelen*, *Béeteren* en *beteeren, enz.* een onderscheyd in 't spellen maakt, dunkt my op 't hoogste noodzaakelyk te zyn; en een yder zal ten eersten konnen begrypen wat men meent, als hy geschreeven vindt, *Eene beeving beving hem: 't Is een koper van oud koper: Zyne leden leeden veel ongemak: De stoten (kasteelen) waaren omringd met stooten: Wy za-gen ben steen zaagen: Ik wil dat laken geen'sins laaken: Ik wil 't met dien ouden wagen op zul-ken quaaden weg niet waagen: de Graaven lagen in prachtige graven: Men zal de krygsmagt op een goed getal schepen inscheepen: Als men van 't steyl gebergte na de dalen gaat moet men voorzigtiglyk daalen, enz.* daar 't anders quaalyk gespeld zynde verwarring zou konnen baaren. Ik acht het derhalve best dat men schryft, *Bewaaren* en *bewaaring*, omdat men zegt ik *bewaar*, gy *bewaart*, en niet *bewart*; zo ook *draagen* in plaats van *dragen*: dus spel ik ook *gebreeken* als 't *ontbreeken* betekent, dóch *gebréken* om 't meervoudig getal van 't woord *gebrék* uyt te beelden; insgelyks *beveelen* voor gebieden, maar *bevelen*, om het meervoudig getal van *bevel* te betekenen. Dit dan dus vooraf gezegd hebbende, acht ik, dat hieruyt de redenen van 't volgende genoegzaam als van zelfs zullen blyken niet ongegrond te zyn. Voorts zal ik die letteren, waarin alle 't niet met my eens zyn, in 't kort eens doorloopen, en beginnen met de

A. Deze letter komt nader met de gemeene klank overeen van verscheydene woorden, die van anderen met een *E* worden gespeld, gelyk *Hard, verwarring, karsen, enz.* Ten anderen kan men door dat middel ook een onderscheyd maaken tusschen *Hart* [cor], en *Hers* [cervus.]

A. Beter acht ik het dat men *Gaan, staan, naam* spelt; als *Gaen, staen, waem*, dewyl *AE* een gemengde klank is, die dienen kan tót de woorden *kaers, paerd, staert, waereld*, welke sommige spelden *keers, peert, steert, werelt*.

Of zo men vast stelt dat de *e* dienstig is om den klank van de *a* te verdubbelen, dan behoort ze zulks ook ontrent de *o* te doen; en by gevolg most de spelling onzer meerbetoud overgrootvaderen van *Groot, Noert, hoert, hoest, oek, enz.* in plaats van *Groot. Noord, boort, boofd, ook*, weder uyt het graf opgedolven worden; 't en waare men twyfelde óf die woorden toen dat zelfde geluyd wel hadden dat zy nu hebben; want men vindt in de Rymkronyk van Melis Stoke gespeld *broeder, moeder, droech, doe, stoel, enz.* alhoewel men'er ook vindt *Roemsch, Proest*, voor *Roomsch, Proost*, zo dat men van die klank geen recht uytfluytsel kan beko-

men

men; te meer dewyl de Gulikers 't woord ook schier zodaanig uytspreeken als of 't gespeld waare *oo-ek*; en wie weet of de aaloude Hollanders ook niet zo dedden.

Men vindt 'er insgelyks die meenen dat men in rym behoort te schryven *daen, quaen*, in stede van *daán, quaán*, omdat die woorden tzaamentrekfels zyn van *daaden, quaaden*; maar zouden zy dan ook kunnen goed vinden dat men schreeve, *doen, goen*, voor *doôn, goôn*? Ik acht van neen.

AAU wordt gehoord in de woorden *Blaauw, graauw, enz.* 't welk ik veel beter houd als *Blauw, grauw*.

AE behoort maar alleen tót een vermengde klank gebruykt te worden, die men hoort in de woorden *Paerd, staert, kaers, waereld, rechtvaerdig*; want die deeze klank door *ee*, als *Peert, steert, keers, weereld, enz.* meenen uyt te drukken, schieten daarin veel te kort. En zy die meenen dat het geluyd der Grieksche α of *eeta* gehoord wordt in de Engelsche woorden *Leave, ready, beaven, speak*, kunnen geheel ander bericht daarvan vinden hier voore in myn Vertoog wegens de Engellsche Spraakkonst, pag. 4. alwaar zy zullen zien dat *ea* op 't Engelsch klinkt als *ee* op 't Nederduytich; dóch dat echter de woorden *ready* en *beaven* nóg zeer verre van die klank afwyken.

AI komt weynig te pas; maar wordt by sommigen echter gebruykt in de woorden *Kaizer, Romainen, klai, ai!* enz.

C voor K. is by ons genoegzaam ongerymd; dóch

CH te verbannen, wil by my niet in; omdat het eygentlyk de Grieksche χ is, en gevolgelyk maar ééne letter, schoon twee merken; en ik houdze scherper als de G; echter dunkt my dat ze beter past om een lettergreep te sluyten, als te beginnen; om welke reden ik liever *lachgen* als *lachschen* wil spellen: en *lighaam* als *lichaam* of *lichchaam*: ook kan zy dienstig zyn om een onderscheyd tusschen sommige woorden te maaken, als *nóch* [*neque*] en *nóg* [*etiamnum*]; als ook *licht* [*lux*] en *ligt* [*facilis* of *levis*]; *dóg* [*molossus*] en *dóch* [*verumtamen*].

D voegt wel in de woorden *Gódd, stad, lid, land*, omdat men zegt *Goden, steden, leden; landen*, als ook in de meeste lydende Deelwoorden [*Participia passiva*] als *Bekend, gebaald, beklaagd, enz.* in de meeste zeg ik, want sommige vereyschen eene *t*, als *bekranst, beschanst, bestrast, enz.* 't Is waar, men brengt redenen hier tegen in, die niet t'eenemaal zonder grond zyn; en men zegt dat de welluydendheyd door dusdaanig een spelling benaadeeld wordt, en dat men daarom behoort te schryven, *Lant, bant, bant, raat, enz.* Maar zo dit als een vaste regel doorgaat, dan vervalt men dikwils in eene verwarringe die zelfs kundigen zou kunnen misleyden, om de gelykluydendheyd van sommige woorden die veel in de betéknisse verscheelen; gelyk het *Rad* van eenen wagen, en een *rat* als 't een dier betekent; een *Wand* (muur), en een *want* (handschoen); *Lood* dat men smelt, en een *loot* van een angelier plant; *Nood* als men'er geváar of verlegenheyd door verstaat, en een *noot* die men kraakt; Een *goosje* om iets door te gieten, en een *goosje* of *godeken*. Hierom kan ik nóg niet zien waarom de eerste wyze niet zou kunnen goedgekeurd worden.

Dóch om nog iets van de *D* te zeggen, hy past ook wel verdubbeld, als men de onvolmaakte verleedene tyd van eenige woorden wil uytdrukken, als, ik *vermoedde*, ik *antwoorde*, hy *doodde*, enz. insgelyks voegt hy wel in 't woord *wadde* (*ondiepte*.)

E. Heeft tweederley klanken, als blykt in *Knevel* en *bevel*, *gespen* en *gespén*: 't was derhal-

ve wenschelyk , dat het in 't gebruyk waare zulks met een klanktéken te onderscheyden , inzonderheyd in tweelédige woorden , die doorgaans 't accent op de eerstesillaab hebben , gelyk *water* , *veter* , *lepel* , *gevel* , *over* , enz. Dóch om dat eenige van deezen régel afwyken , zoud het heel goed zyn dat men de woorden *belét* , *gebéd* , *gezét* , *gebrék* , aldus met een Klanktéken merkte : maar waarom men de woorden *En* , *men* , *met* , *smet* , *sterflyk* , *scherpheyd* , enz. met een accent zoude tékenen , gelyk eenige doen , kan ik niet begrypen , als niet wetende hoe men die woorden anders zoud uytspreeken , dan gewoonlyk geschiedt. Dóch dat men *één* , als 't het getal betekent , met klanktekens merkt , tót onderscheydinge van 't lédeken *een* , keur ik heel goed.

EE. Waarom dat ik *Steenas* spel in plaats van *Stenen* , is vooraan reeds gezegd. Zo kan men ook *weder* schryven als men 't saisoen of de gesteltenis der lucht daardoor verstaat , tót onderscheydinge van *weder* dat *wederom* betekent.

EU wordt gehoord in *Gent* , *beul* , *beul* ; ook brengen die letteren , wanneer zy , schoon elk byzonder , echter heel vlug uytgesprooken worden , die klank voort.

EY te gebruyken in de woorden *eygen* , *leyden* , *goedbeyd* , enz. acht ik veel beter als EI : omdat als men de kinderen de I met zynen rechten naam leert noemen , (en niet Y. gelyk sommige botte Schoolvrouwen doen) dan natuurlyk volgt , dat de woorden *reis* , *eisch* , aldus gespeld , hunnen rechten klank niet kunnen uytbrengen ; gelyk ik daarvan levendige exempelen heb gezien. Want als een kind , dat geleerd heeft de letter I te noemen *ie* , de woorden *Leider* , *Keizer* , *goedheid* , enz. spelt , zal het t'elkens zeggen *Lie* , *kie* , *bied* . Die dit niet gelooven wil , neeme 'er een proef af , gelyk ik gedaan heb , die 't my niet schaame te zeggen , dat ik my van een kind heb laten overtuigen , dat *verleyden* , met een y gespeld , meer op reden steunt , dan *verleiden* .

F wil ik liever gebruyken in *Brief* , *lief* , *schryf* , enz. als V ; hoewel 't laatste van eenige geschiedt ; want V uyt de Klinkletter U eenigins spruytende , past heel wel om eene sillaab te beginnen , maar niet gevoeglyk , myns oordeels , om die te eyndigen. Onderruffchen vindt men diergelyk een onderscheyd ook in 't Engelsch , als *wife* , *wives* ; *knife* , *knives* , &c. ja zelfs in 't Latyn verandert men wel een letter om de gevoeglykheyd van uytspraake , als *Scriptum* van *scribere* . Ik schryf ook liever *gekóft* als *gekócht* , omdat het woord *koopen* van 't Hoogduytsch *kaufen* herkomstig is. Dóch *kraft* , het welk in 't Engelsch *lift* betekent , kan my weynig behaagen.

G wil ik liever gebruyken in 't woord *magt* als *cb* , als komende van *mag* , welks onbepaalde wyze [*Infinitivus*] is *moogen* , en daarom schryf ik *magt* en niet *mocht* ; om dezelfde reden schryf ik *gewigtig* , en niet *gewichtig* , zynde afkomstig van 't woord *weegen* ; en daarom wil ik ook lieft spellen *gebragt* , *gezig* , *voorzigtig* , vermids de G in de woorden *brengen* , ik *zag* , wy *zagen* , niet kan achtergelaaten worden. Hierom schryf ik ook *gezag* , *ontzag* , enz.

GH kan somtyds ook te passé komen , als in de woorden *Loogbemen* , *guygbelen* , *juygben* , *toejuyghing* , *buygbelen* , enz. want hoewel de meesten hiertoe *cb* gebruyken ; echter kan ik niet goedvinden eene sillaab daarméc te beginnen , zo lang my een andere uytweg openstaat.

Men vindt'er die schryven *dagb* (*dies*) tot onderscheydinge van *dag* (een dólk). Dóch belangende het laatste , het is eygentlyk *dagge* , waarom de Engelschen daarvoor ook zeggen

gen *dagger*; 't zelfde kan mede gezegd worden van *wegh*, een wittebroods koekje, want het is eygentlyk *wegge*, 't welk uyt het meervoudig getal klaar blykt. Sommige schryven *wegh* of *wech*, als men 'er weggegaan of weggedaan door betekenen wil; maar 't schynt dat zy niet overweegen dat dit *weg* afgeleyd wordt van den *weg*; waarom de Engelschen daarvoor ook zeggen *away*, en de Italiaanen *via*, als *Via, via!* Weg, weg! en *Mandar via* wegzenden.

IE te verbannen, en te schryven, *Diif, liif, ziin*, in plaats van *dief, lief, zien*, komt my ongerymd te vooren; want indien men de letteren I, E by zichzelven noemt, dóch met zulk een vlugge uytpraak als 't moogelyk is, men zal bevinden dat zy dezelfde klank, die wy aan die letteren gewoon zyn toe te schryven, zullen medebrengen; en daarom kan ik zulk een nieuwigheyt niet goed keuren.

IJ merk ik aan als een klinker en Medeklinker, en gebruyk dezelve daarom maar in de woorden *maaijen, naaijen, zaaijen, gooijen, schooijen, enz.* en nooit in plaats van de Y.

K gebruyk ik altyd in plaats van C voor *a, o, u*.

Vondel spelde in zynen tyd *Jongk, langk, zangk*; maar hy heeft daarin weynige naavólgers gehad; dóch *gevangenis, verganglyk, afhanglyk*, is by sommigen nóg in gebruyk. Maar die de spelling in allen deele met de uytpraak wil doen overeenkomen, zal moogelyk vruchteloze moeite doen; want hoewel etlyke gespeld hebben, *klankken, vanggen, hanggen, dinggen*, om de gewaande gebreklykheyt die 'er is in *klau-ken, din-gen, ban-gen, enz.* voor te komen, zyn zy daarin echter maar van weynigen gevólgd.

KW in plaats van QU wil ik juyft niet kwaad keuren; maar dewyl 't veelen, en inzonderheyt vreemdelingen, wat hard voorkomt, en men daar benevens geene letters daardoor uytwint, vólg ik nóg liever de gewoonlykste wyze; hoewel ik moet toestaan, dat het woord *kwam*, met *kw* gespeld, nader aan *komen* paalt, dan wanneer men 't aldus [*quam*] speldt.

O heeft, behalve 't onderscheyd dat men hoort in den galm tusschen *boven, over, hoven*; en *wol, wolk, sommen*, nóg een derde klank die heel hard is, als *ból, ról, gról, gólf, kólf, dólk, wólk, rós, klós, stóp, wóp, zós, spót, tót, gód*, welke altyd met een klankteken behoorde uytgedrukt te worden; want dan zou men een onderscheyd bespeuren tusschen *bol* [zacht] en *ból* een kloot.]

OE wordt gehoord in de woorden *goed, bloed, moed*, en behaagt my beter als te spellen, *gond, bloud, mond*, gelyk de Zeeuwen doen, en 't welk van sommige Hóllanders, te veel op de Fransche manier verzót, naagecaapt wordt.

OO. Dat *booren* [*audire*] een beter spelling is dan *boren*, kan genoegzaam blyken, uyt het gene ik vooraan wegens 't verdubbelen der klinkletteren gezegd heb. *Hoorn* [*cornu*] wordt van my zonder *e* gespeld. *Toorn* is by my *Ira* of gramschap, maar *toren* gebruyk ik voor *turris*, een hoog gesticht. Dóch waarom veele zuynige spellers zoo schryven in plaats van *zo*, kan ik niet begrypen, want *zo* is zo wel kort als lang. Dus zegt Antonides in 't begin van zyn *Trazil*:

Zo wordt de beerschappy nu grootsbeyd opgedrongen.

Maar als men 't gebruykt in plaats van *zoode*, dan schryft men met recht *zoo*.

OOI gebruyk ik in de woorden *moai*, *nooit*, *oist*, enz. oordeelende zulks nader aan de rechte klank te komen, als *moy*, *noit*, *oiz*.

OU wordt gehoord in *bout*, *goud*, *flout*, *wrouw*, *zou*; en hoewel eenige meenen dat deeze klank beter door OW, of zo andere zeggen AU, zou kunnen uytgedrukt worden, nochtans vindt zulks by my geen ingang; want de letteren O, U, ieder byzonder, doch echter gezamentlyk op 't allerfinest, als in éenen galm, uytgesprooken, brengen byna de klank, waarvoor zy gebruykt worden, voort.

Q kan niet als met byvoeginge van een U gebruykt worden; en waarom ik my daarvan in plaats van KW bediene, heb ik reeds onder de K gezegd.

S in plaats van Z te gebruyken, komt my zeer ongerymd te voore, zynde 't verschil hier letteren niet minder, als dat van B en P, en F en V, gelyk gehoord kan worden in dit gezeg, „*Van die gladdes teylte afgaande zullen wy ligtelyk sullen*. Dies spel ik *Sabel*, *servet*, *siroop*, *suyker*, met een S, doch niet *semel*, *segen*, *sont*, 't welk met de uytpraak der Vriezen overeenkomt, die gewoon zyn zodaanige woorden met een sissend geluyd voort te brengen.

Sommige schryven *sieren*, *sieraad*, enz. en men kan 'er niet veel tegen zeggen, dan dat *cieraad* ruym zo *cierlyk* schynt, of ten minsten niet erger, en meest gebruykelyk is.

T behoud ik liefst in de tweede en derde persoon der woorden, *bidt*, *vindt*, *stondt*, *wordt*, enz. tot een onderscheyd van de eerste persoon, Ik *bid*, *vind*, *stond*, *word*. Voorts verdubbel ik dezelve in de onvolmaakte verleedene tyd van de woorden, *achten*, *wachten*, *taften*, enz. schryvende, Ik *achte*, ik *wachte*, ik *tafte*.

U. Tusschen 't *Pronomen Demonstrativum* U [*tu*] en 't *Possessivum* UW [*tuum*] maak ik onderscheyd, als blykt in dit zeggen, 'K *zag* u *wel* op uw *paerd*; en hoewel zulks van veel en niet gade geslagen wordt, echter behoorde het zo niet te wezen.

UU acht ik beter als UE, spellende *Uur*, *muur*, *stuur*, en om die oorzaak ook *uren*, *muuren*, *stuuren*, en niet *uren*, *muren*, enz. gelyk ik in 't begin deezer Verhandeling omstandige reden daarvan heb gegeven.

UY wordt gehoord in *buys*, *muys*, *kluis*, enz. alwaar ik UI om dezelfde reden verwerp, die ik tegen EI. onder de E gegeven heb; want *vuil*, *ruim*, *schuim*, kunnen de behoortlyke klank niet uytbrengen, 't en waare men de gemeene Róterdamse uytpraak van diergelyke woorden voor 't beste Hollands wilde achten.

Z gebruyk ik in de woorden *zand*, *zout*, *zee*, *zeep*, *zegen*, *zwart*, *zwaan*, *zweeren*, *zweemen*, *ezel*, *raazen*, enz. als wordende plat uytgesprooken, en gansch geen gemeenschap met de scherphed van de S hebbende: alhoewel men veel vindt, die deeze nieuwe spelling zo wat by de ruys naaapende, om quansuys mede het gebruykelykste naa te volgen, daardoor dan geen minder fouten begaan als de anderen, want als men speldt *zanzys*, *zaffraan*, *zervet*, enz. dan treedt men overtót een nieuwe dwaaling, die niet geringer is dan de oude; 't zelve sou men ook moogen zeggen van de woorden *koud*, *schood*, *zeevlood*, enz. even als of de z ganschelyk moft verbannen zyn, omdat men die nu by naauwkeurige spellers zo veel niet gebruykt als wel voor deezen.

Som-

Sommige willen dat deeze spelling met een Z tegen de reden is, omdat de Italiaanen en Hoogduytschen die letter, welke by de aaloude Hebreen en Grieken zo veel was als een *ss* of *ds*, nóg hedendaags als een *ss* uytspreeken; maar dat is geen goed bewys; want de C voor *e* of *s* staande wordt by de Hoogduytschen ook als een *ss*, en by de Italiaanen als *tj*, (óf als de Engelsche *ch*) uytgesproken; en de ééne taal kan daar ontrent de andere niet altyd hebben wil, men hoeft 'er niet om verlegen te staan; want niet alleen de Engelschen geeven aan de Z dezelfde platte klank, als blykt in de woorden *Zeal*, *zealous*, *zedoary*, *baptized*, *muzzle*, *buzzle*, *buzzing*, enz. maar ook de Franschen; gelyk men uyt de volgende woorden kan zien, *Zele*, *zéro*, *hazard*, *lezze Majesté*, *onze*, *douze*, *quinze*, *douzaine*, enz.

Ik heb hier voor reeds gezegd, dat men somtyds wel een letter in de spelling mag veranderen, alleenlyk tót onderscheydinge van de betekenis der woorden; hierom is het dat ik schryve, *Het licht der zonne: 't Is ligt om te doen. Die stad heeft eenen hoogen toren: Zyn selle toorn vervoerde hem. Ik ben 'er nóg niet geweest: Ik zag nóch den éénen, nóch den anderen. Zy heeft een hard hart: Hy jaagde het hert. Een Herder der schaapen: Harder dan steen. Naa verloop van tien jaaren: Naar myn oordeel: Na de stad toe: Neigens nà zo veel: Op verre nà niet; Zy neemt die zaak heel nà; hy komt 'er nà aan toe. Hy is van Koninglyk geslacht: Daar hing een geslagt heeft. Hy kreeg eenen zwaaren slag: Daar was tweederley slach van volk. Ik meen eens weder te komen by mooi weder.*

Hoewel nu uyt dit bericht blykt dat deeze manier van spellen op reden steunt, echter is 't gelooflyk dat veele, die van jongs op anders gewend zyn, hunne gewoonte beter zullen achten. Maar dat is geen vreemde zaak: men heeft zelfs voortreffelyke Schryvers onder ons gevonden, die in 't één óf 't ander afwyken van 't gene zy zelve moogelyk, naa eene naauwkeurige overweeginge, niet hardnekkig zouden voorstaan. Men leest by éénen van de Voorstanderen onzer taale, *Daar ons geen slang op den weg ontmoeten, nóch met zyn kop, lang vermorzeld, in de bielen zal byten.* Dit laatste zou zekerlyk goed zyn, indien de woorden op den weg ontmoeten niet voorgingen; maar nu komt het in bedenken, dewyl 't woordtje zal zo wel opzigt heeft op ontmoeten als op bysen, óf het niet het sluytwoord van de reede most weezen: het zelve zou men kunnen zeggen van 't volgende, *Die voor de kranke en gquetste soldaaten goede zorge gedraagen, hunne gastbyzen ingeruynd, en hun by hunne zieken berberge hebben verschast.* Immers slaat hebben zo wel op gedraagen en ingeruynd, als op verschast, en paste daarom best achter aan. Deeze bedenking heeft ook plaats in 't volgende gezég: *Dit betwygt Jesus, die den menschen, om goede werken te doen, geschapen, de ziel, met het ligbaam vereenigende, bem die, als tót eene leydsvrouw ten goede, heeft gegeven.* Wat my aangaat, ik acht dat 'er eene hardigheyd in dusdanige wyzen van spreekken is, die met de leydinge eener gladde uytspraake niet zonder stootinge overceengebragt kan worden; en evenwel schynt het dat de schryver daarvan, die anders eenen destigen styl had, zulks niet geheden worden niet altyd gade geslagen. Hierom is 't ook dat men 't moogelyk in de geslachten der Naamwoorden niet volkomenlyk eens worden zal: want de één ziet de zaak van de ééne, de ander van de andere kant in. Het is bekend dat het woord *dienst* geacht wordt van 't mannelyk geslacht te zyn; en om die reden wil men dat *Gódsdienst* ook zo genomen worde: maar kan dit wel toetshouden? Indien men zeyde, *De waare Gódsdienst is heylig*, hy neygt ons tót aandacht, zyn vermoogen is groot, zou dat beter Duytsch weezen, dan óf men zegt, *Zy neygt ons tót aandacht, haer vermoogen is groot?* Het eerste komt my niet heel inschikkelyk voor; en zo het laatste goed is, dan is *Gódsdienst* van 't Vrouwelyk Geslacht.

Men wil met kracht doordryven dat *Europe*, *Rome*, enz. volstrektelyk van 't onzydig geslacht zyn, en dat men zeggende *Het prachtig Europe*, ook moet zeggen, *Europa kuestert, boven andere werrold-deelen, de geleerdheyd in zynen schoot.* Maar wie kan ontkennen, dat

sommige regels uytzonderingen hebben? Indien iemand zegt, *Het wyf heeft zyne kinderen geslagen*, zal men niet, zo zy eenen man met voorkinderen heeft, denken dat het *zyne*, en niet haare zyn; en indien men hoort zeggen, *Het vrouwmensch leyde zyne kleederen in de kas*, wie tóch zal dat van haare eygene verstaan? Deze uytzondering doet my ook denken aan sommige woorden, die hoewel niet veel in 't meervoudig getal te passé komende, echter somtyds zo gebruykt worden; als *Natte Zomers*, *slappe winters*, *grootte vuuren*, *fyne lakenen*, *grovē lynwaaten*; *zwaare felpen* *ligte flurweele*, *dikke satynen*, *geverwde saayen* *bolle baaijen*; *oudbakken brooden*, *eene laading van wynen*, *suykeren*, *siroopen*; *fyne oliën*, *uytheemsche bieren*, enz. welke daarom niet gevoeglyk onder zulke, die geen meervoudig getal hebben, kunnen geteld worden. Dóch ik scheidt uyt; die meer aanmerkingen ontrent de Letterkunde begeert, zal die elders in myne uytgegevene schriften kunnen vinden: Ik acht genoeg daaraf alhier gezegd te hebben.

E Y N D E.

